

ФОРМУВАННЯ СОБІВАРТОСТІ РОБІТ В ДОРОЖНЬОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Помазан Д.К., ст. групи Д-37т1-20
zanyda2606@gmail.com

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Здійснення робіт з будівництва та утримання автомобільних доріг є достатньо матеріаломістким, трудомістким, машиномістким та енергомістким процесом, що призводить до значних витрат матеріальних, трудових, технічних та інших видів ресурсів. В свою чергу переважну частку доходів дорожні підприємства одержують за рахунок державних коштів, що свідчить про низьку можливість їх впливу на рівень доходів. Отже підвищення результатів роботи підприємства дорожнього господарства в сучасних умовах можуть здійснювати насамперед за рахунок зниження собівартості дорожньо-будівельних і ремонтних робіт (ДБРР), шляхом удосконалення процесу управління нею.

Собівартість ДБРР – це витрати підприємства, що пов'язані з виконанням дорожньо-будівельних і ремонтних робіт, з використанням в процесі виробництва машин, механізмів, устаткування, матеріальних, трудових та інших виробничих ресурсів. У процесі дорожнього виробництва витрати виникають у різних виробничих сферах, що містять різні за економічним змістом витрати, які залежать від характеру виконання робіт, технології та організації праці. Тому витрати на виконання робіт за своїм кількісним і якісним складом неоднакові не тільки на підприємствах різних галузей, але і в одній галузі. Таким чином виникає необхідність в класифікації всіх витрат, яка відповідала б вимогам планування, обліку, калькулювання та аналізу собівартості робіт. За статтями витрат визначають собівартість одиниці ДБРР, тобто складають калькуляцію. Сутність цієї класифікації полягає в розмежуванні витрат за цільовим призначенням та місцем їх виникнення. Іншими словами, витрати підприємства поділяються відповідно до їх виробничого призначення, враховуючи, що один і той же вид витрат може мати різне призначення. Так, паливо витрачається на підприємстві як на технологічні цілі, так і для опалення, тобто витрати на паливо пов'язані не тільки з виробництвом даного виду продукції, але і з потребами підприємства в цілому. Так само можна розділити витрати на енергію. Витрати підприємства на оплату праці поділяються на оплату основних виробничих робітників, допоміжних робітників, оплату цехового і управлінського персоналу. Таким чином, групування витрат по статтях калькуляції здійснюється з метою планування виробничої собівартості ДБРР, організації бухгалтерського та аналітичного обліку витрат, визначення вартості робіт. Класифікація витрат за статтями калькуляції має істотні відмінності по галузях промисловості, відображаючи їх специфіку. У дорожньому господарстві планування і облік витрат здійснюється по комплексним калькуляційним елементам, номенклатура яких майже повністю співпадає з групуванням витрат по елементах у складі кошторисної документації. На підставі аналізу нормативних документів за визначення вартості дорожніх робіт [1, 2] та відповідних збірників

«Ціноутворення у будівництві» структуру собівартості ДБРР було представлено у вигляді схеми (рисунок 1).

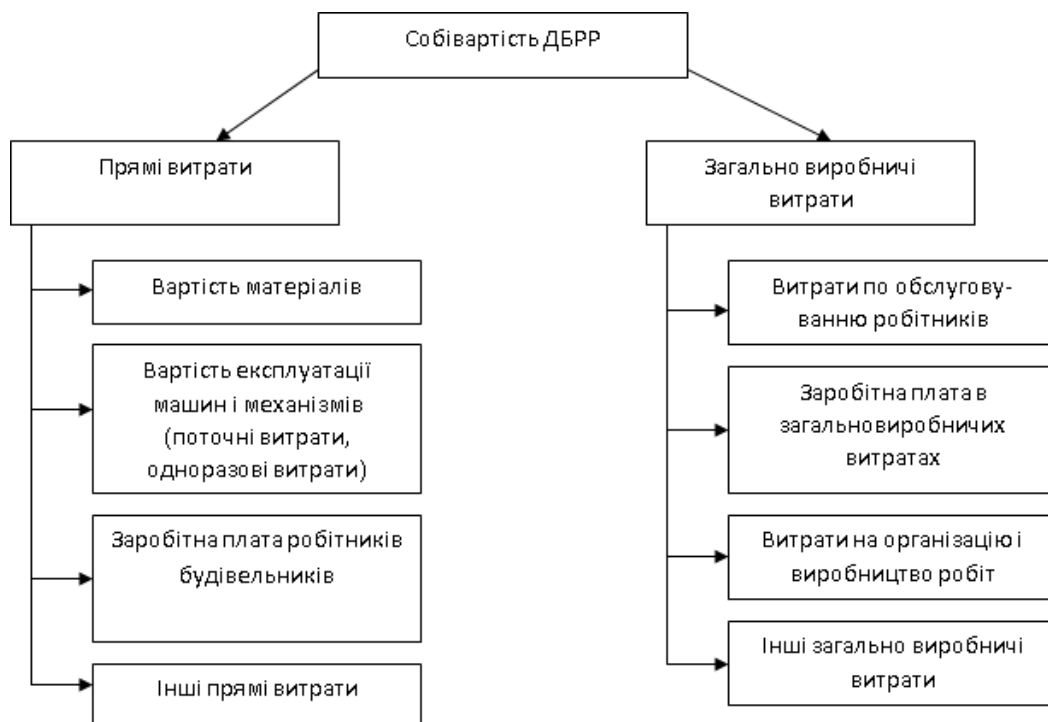

Рисунок 1 – Склад собівартості ДБРР

Відповідно до цього у складі собівартості ДБРР виділяють наступні витрати. Вартість матеріалів враховується у складі робіт за відпускними цінами промисловості, або за планово-розрахунковими цінами, або за фактичною їх собівартістю. Заробітна плата робітників це кошти на оплату праці будівельних і дорожніх робітників зайнятих на виробництві БМР, на доставці будівельних матеріалів від об'єктного складу до місця їх укладання та на дозуванні матеріалів. Витрати на експлуатацію машин і механізмів(поточна) це заробітна плата машиністів, амортизаційні відрахування, вартість частин що швидко спрацьовуються, вартість палива, вартість мастильних матеріалів, вартість ремонту та обслуговування (в т.ч. заробітна плата) та вартість перебезування (в т.ч. заробітна плата). Одноразові витрати на експлуатація машин та механізмів включають в себе витрати: по навантаженню, вивантаженню, транспортуванню машин, вартості робіт по монтажу, демонтажу і пробного пуску машин, вартість робіт по збиранню тимчасових допоміжних споруд для установки машин. До складу інших прямих витрат включають: витрати на транспортування ґрунту та витрати на внутрішньо-будівельні перевезення матеріалів від при об'єктних складів до місця їх укладення і до підйомного механізму. Заробітна плата в загально виробничих витратах – це заробітна плата адміністративно-управлінського і виробничо-технічного персоналу з відрахуваннями на соціальне страхування. Витрати по обслуговуванню робітників включають: відрахування на соціальне страхування робітників; додаткова заробітна плата робітників; збір до пенсійного фонду. Витрати на організацію і виробництво робіт це витрати на утримання охорони, на організований набір робітників, на раціоналізацію

виробництва, витрати пов'язані зі здачею робіт. Інші загальновиробничі витрати включають в себе: витрати на геодезичні роботи, послуги буфетів та таке інше. Собівартість робіт є складовою частиною договірних цін на дорожню продукцію. Тому автором на підставі аналізу нормативної бази щодо формування кошторисної вартості ДБРР [1,2] було сформовано алгоритм розрахунку кошторисної собівартості та договірних цін (рисунок 2), що дозволяє наглядно побачити роль собівартості в розрахунку договірних цін на дорожню продукцію.

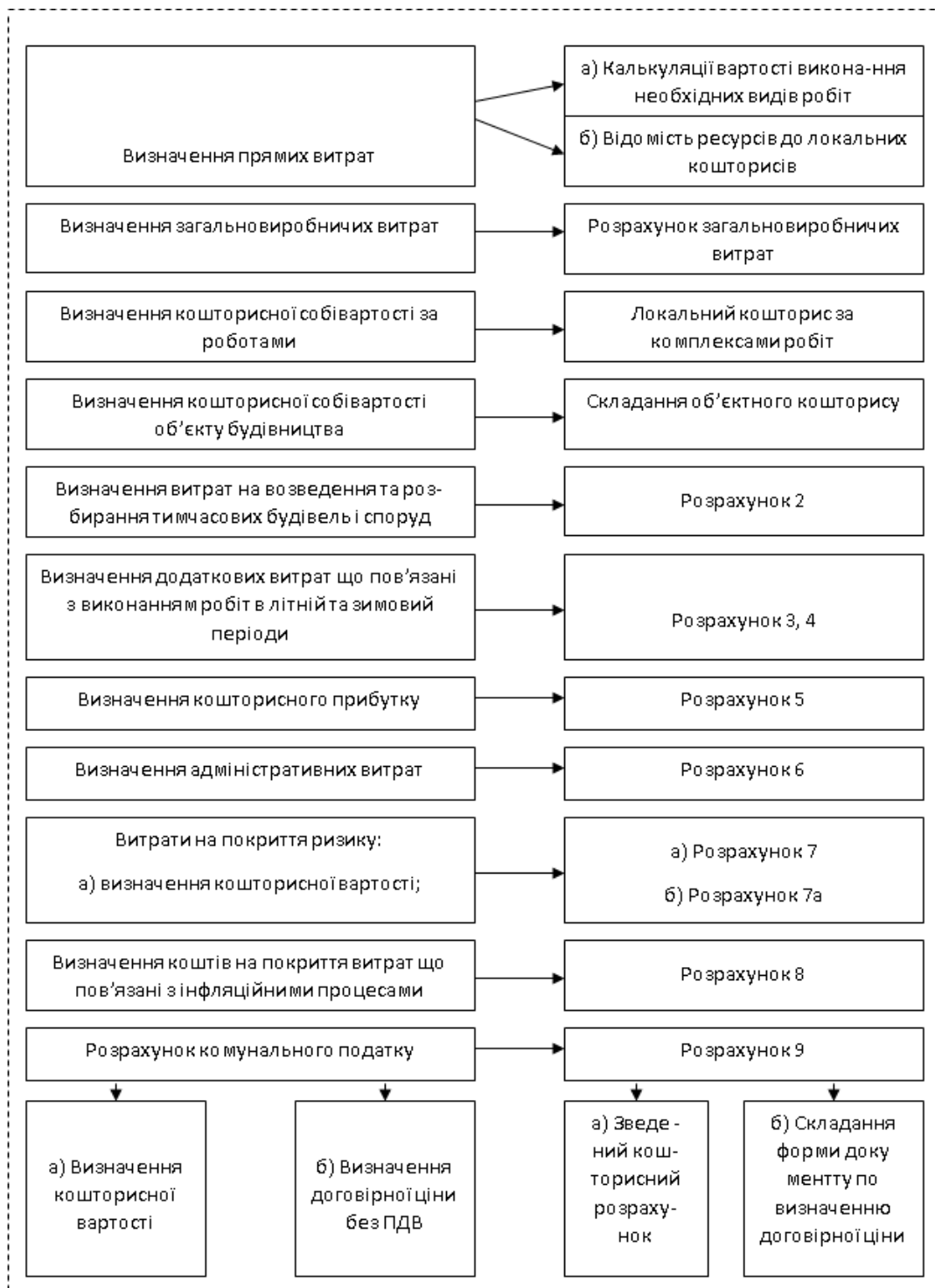

Рисунок 2 – Алгоритм розрахунку кошторисної собівартості ДБРР та договірних цін на дорожню продукцію

Таким чином до складових, при формуванні договірних цін на дорожню продукцію, відносяться: собівартість робіт та кошторисний прибуток, де собівартість грає вагомую роль. Як видно з рисунка 2 у дорожньому господарстві планування і облік собівартості ДБРР на 1 км автомобільної дороги здійснюється шляхом складання об'єктного кошторису. Об'єктний кошторис складається на об'єкт в цілому, шляхом підсумування даних з локальних кошторисів на возведення земляного полотна та улаштування шарів дорожнього одягу. Локальний кошторис в свою чергу є первинним кошторисним документом, що складається на окремі види робіт на підставі обсягів, які визначаються при розробці робочої документації. Порядок розміщення робіт в локальному кошторисі та їх групування повинні відповідати технологічній послідовності виробництва робіт. Локальні кошториси складаються у поточному рівні цін на трудові та матеріально-технічні ресурси. При складанні локальних кошторисів застосовуються: ресурсні елементні кошторисні норми України; вказівки щодо вживання ресурсних елементних кошторисних норм; ресурсні кошторисні норми експлуатації будівельних машин і механізмів; поточні ціни на матеріали, вироби і конструкції; поточні ціни машино-години; поточна вартість людино-години відповідного розряду робіт; поточні ціни на перевезення вантажів для будівництва; правила визначення загально виробничих витрат. Для складання локального кошторису, необхідно скласти відомість ресурсів до локального кошторису та одиничну розцінку за кожним видом робіт. Одинична розцінка - це визначення собівартості одиниці продукції в цілому та у розрізі окремих статей витрат. Враховує основну заробітну плату робітників, вартість матеріалів, виробів, конструкцій, витрати на експлуатацію будівельних машин і механізмів

Література.

1. Кошторисні норми України. Настанова із визначення вартості будівництва. З урахуванням змін № 1, 2. [Чинний від 2023-00-01]. Київ, 2023. 159 с. URL: <http://online.budstandart.com/ru/catalog/document.html?iddoc=96362> (дата звернення: 25.01.2023).
2. СОУ 42.1-37641918-085:2018. Автомобільні дороги. Правила визначення вартості робіт з поточного ремонту та експлуатаційного утримання. Київ : ДП «ДерждорНДІ», 2018. 42 с. (Стандарт Організації України) <http://online.budstandart.com/ru/catalog/document.html?iddoc=80818> (дата звернення: 25.01.2023).